

Numărul 27.

Oradea-mare 215 iulie 1900

Anul XXXVI.

Apare duminica. Abonament pe an 16 coroane, pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Ioan Botezătorul.

Tragedie în cinci acte și un preludiv

de

Hermann Sudermann.

Persoanele:

Irod Antipa, tetrarhul din Galileea.

Irodiada.

Salomia, fiica ei.

Vitellius, legat din Siria.

Marcellus, însoțitorul lui.

Merokles, oratorul } de la curtea lui Irod Antipa.

Gabalos, sirianul }

Iabad, levit.

Ioan, numit Botezătorul.

Iosafat

Matei } ucenicii lui.

Amaria }

Manase }

Iael, soția lui Iosafat.

Doi copii ai lor.

Hadidja, servitoare la palat.

Miriam

Abi } tovarășele de joc ale Salomiei.

Mecha }

Mesulomet, o cerșetoare.

Amasai } farisei.

Iorab }

Eliachim.

Pasur } cetățeni din Ierusalim.

Hachmoni

Simion Galileanul.

Inteiu, Galilean.

Al doilea Galilean.

Un paralizic.

Inteiu preot.

Al doilea preot.

Un cetățean din Ierusalim.

Capitanul ostașilor romani.

Inteiu

Al doilea } ostaș roman.

Al treilea }

Prefectul palatului.

Temnicerul.

Bărbați și femei din Ierusalim. Pelerini, ostași romani.

Servitori și servitoare din palat.

Acțiunea se petrece în anul al 29-lea după Christos.

Locul acțiunii: Preludiul, în regiunea pustie și pietroasă din apropierea Ierusalimului. Actul întâi, al doilea și al treilea în Ierusalim. Actul al patrulea și al cincilea în Galileea.

PRELUDIŪ.

Regiune pustie și pietroasă în apropierea Ierusalimului—
Noapte... Printre norii sdrențuiți străbate lumina palidă a lunii.
În depărtare, la orizont, se vede flacăra de pe marele jertfelnic.

SCENA ÎNTEIA.

(În fund cete de figuri întunecate vin din dreapta scene și dispar în stînga.)

Hadidja Miriam (venind înaintea scenei)

Miriam. Hadidja, me tem.

Hadidja. Vino!

MOȘTENITORUL FRANCISC FERDINAND.

Miriam. Mi-e teamă. Nu veđi tu umbrele-alea cum se strecoară? Piciorul lor n'atinge piatra, iar carnea lor e ca suflarea vântului.

Hadidja. Neroado! Tu te sfiești de frații tei de suferință? Durerea ta-i aduce 'neoaice, nădejdea ta îi ridică 'n înălțime.

Miriam. Spre el se duc și ei?

Hadidja. La el cu toții! Oare-e vre-o lumină 'n Israil care să nu fi răsărit din capul lui, ori vre un isvor pentru însetați, — care să nu isvorească din mâna lui? Aici în piatra seacă, șoptesc duleile isvoare și glasul lui din tăcere s'a născut.

Miriam. Dar mie mi-e teamă de el... Pentru ce locuiește în pustia aceea grozavă? Pentru ce fuge de cei veseli și inconjoară căile celor ce suferă?

Hadidja. Cei veseli n'au trebuință de el, iar nevoașii află-vor calea spre el.

Miriam. Nu veđi, Hadidjo, ce flacări s'arată 'n spre Ierusalim? Fiul Romei ne dă foc la case și noi stăm aici.

Hadidja. Ce fel? N'ai audit tu de marele jertfelnic pe care preoții nostri jertfesc zi și noapte ze-ciuața muncii noastre?

Miriam (incremenită.) Ș-o fi vrënd el să dărime și altarul cel mare?

Hadidja. Nu știi. Dar ceea ce vrea el, va fi bine... Ia veđi, cine vine?

SCENA A DOUA.

Cele-lalte. Doi oameni (aduc mai pe brațe, mai tiriș pe un) **paralitic** (care geme. Mai târziu) **Manase**

Întâiul om. Ia, ascultați femeilor! N'a-ți dat cumva de marele Rabi, cel ce se zice Botezătorul?

Hadidja. Tot pe Botezătorul îl căutam și noi!

Paraliticul (văetându-se.) Puneți-me jos. Lăsați-me să mor.

Întâiul om. Pe acest paralitic l-am luat pe sus și l-am adus aici — brațele noastre-au amortit, iar el, întru care nădăjduim, nu-i aici.

Paraliticul (văetându-se.) Vrea să mor.

Vocea lui Manase (auđindu-se din dreapta.) Ioane Ioane!

Manase (întră repede pe scenă.) Ioane, unde ești Ioane? În chinul meu strig către tine. Îndurare! Arată-mi-te, Ioane.

Miriam (arătând spre stînga.) Iată ce mulțime de popor s'apropie, și unu'-e 'n frunte.

Hadidja. Închină-te căci el este.

SCENA A TREIA.

Cei-lalți. Ioan (în urma lui) **o ceată de bărbați și femei**, (între car) **Amaria.**

Ioan. Cine suferă atât de mult de se bocește într'una și nu-și poate 'nchide 'ntr'ensul durerea sa?

Manase (îngenunchind înaintea lui.) Rabi, mare Rabi! Dacă tu ești acela al cărui nume e pomenit de toți prin Ierusalim, ajută-me, mântuește-me, ajută-me.

Ioan. Ridică-te și vorbește.

Manase. Eū sunt Manase, fiul lui Israel, și tatăl meu eră orb și slăbănog și eū stam cu el pe drumul ce duce la Gibeon, lângă fântâna cu isvorul neseecat. Și aū venit oameni, la mine, zicënd: Domnul Dumneđu nostru poruncește să nu plătești birul Romanului. Și n'am dat Romanului birul. Atunci aū

năvălit asupra mea ostașii și mi-aū pus foc la casă și 'n flacări aū perit soția mea, copilul meu și tata... acesta eră orb. Și acum sunt singur-singurel. Ajută-me Rabi, ajută-me!

Ioan. Sunt eū stăpân pe viață și pe moarte ca viață să daū părintelui teū, copilului și nevetei tale? Și din cenușa casei tale eū să-ți fac din nou casă? Ce-mi ceri tu asta?

Manase. Blestemați să fie, dar aceia cari —

Ioan. Oprește-te! Destul blestem e pe capetele noastre! Israilul e 'mpovorat de el cum e toamna 'mpovorată de struguri... De ce te plângi? Te uita înainte și nu 'napoi... Și dacă nu-ți poți înfrână tênguirea ta, pune-ți un căluș la gură, căci... numai rugăciune 'n tăcere, dorință și așteptare veșnică se cuvine să fie...

Manase. La ce mi-s de folos, Rabi? Nu veđi cât sunt de strein?

Ioan. Ce te răsvrătești? Oare nu este el cu tine?

Manase. Spune-mi, Rabi, cine?

Amaria. Auđiți! El n'a aflat încă vestea despre acela ce va veni.

Mulți din popor. Cum? Tu nu știi nimic despre cel ce are să vină?

Ioan. Nu știi tu că în curënd în Ierusalim va fi veselie și haîne de sərbătoare și sunet de chimvale? Nu știi că nici o suferință nu va mai fi în Israil? Deci șterge-ți spuma de pe buze și pocăește-te.

Toți. Pocăește-te.

Manase. Nici o suferință?... Nici chin nu va mai fi? Spune-mi, Rabi, n'aș putea să remân pe lângă tine?

Ioan. Îtovărășește-te cu cei de colo și învață a tăcea.

Manase (bălbăind.) Rabi (se dă înapoi.)

Ioan. Pe Iosafat nu-l ved între voi și nici Matei nu-i aici. Care din voi știe de urma lor?

Amaria. Rabi, nimeni nu i-a vedut.

Ioan. Cine se târășe acolo pe jos și geme?

Paraliticul. Doamne, sunt un nenorocit paralitic și mari sunt chinurile mele. Dacă nu-mi vii în ajutor, voiū muri.

Ioan. Acum vrei să mori? Acum când e aproape acela care aduce alinare durerilor și leac umflăturilor tale? Iată îți zic ție: că vei mulțumi Domnului Dumneđu pentru fiecare eias de suferință și pentru ori ce tirire pe genuchii roșiți, după ce-l vei fi vedut pe el întru care sufletul nostru nădăjduiește și pe care cu răbdare și neadoromiți îl așteptăm pe drumul din spre răsărit. De aceea îndură de șapte ori atât și nu mai cârti.

Paraliticul. Rabi, mare lucru ai sevărșit cu mine. Nu mai simț nimic — eū (vrea să se ridice, dar cade iar. Tovarășii îl duc în fund, el răsulfă ușurat și începe a ride.)

Murmur în popor. Priviți ce minune. El face minuni!

Unul. Într'adevăr, vremea s'a împlinit. Ilie a 'nviat din morți. Marele profet a 'nviat din morți.

Altul. Nu, nu Ilie. Nu-i dintre profeți. Nu vedeti, orbilor, că el 'ensuș este cel ce trebuie să vie. El 'ensuș este cel făgăduit. Rugați-ve lui. Închinate-ți-ve.

Toți (cad în genuchi înaintea lui.)

(Va urmă.)

IL. CHENDI ȘI C. SANDU.

Răvășele...

*Într'o carte ce mi-ai dat-o
Strecurat-ai răvășele...
M'au surprins atât de dulce,
Dulce drag me uit la ele!*

*Me tot uit... E dorul gingaș,
Ce le-a scris în duioșie...
Doamne, cât sunt de draguțe,
Cât de mângâioase mie...*

*Îmi aparî din slovă 'n slovă:
Drăgălașe și cuminte...
Pare că-mi șoptești discretă —
Iubitoare, caldă cuvinte...*

*... Unde-ai dispărut deodată?...
Cum fugit-ai de la mine?...
Ah, de... Înțeleg acuma:
Te veduți în scris pe tine...*

*Iar acum? Sunt la sfârșite...
Nu mai ved în răvășele
Chipul tei dușos, cuminte,
Răsărindu-mă printre ele...*

*Daă să caut... Printre file
O mai fi vre-o scrisorică...
Dornic răsfoiesc într'una,
Înse nu gădesc nemică...*

*Vreaă să 'nchid pustia carte...
Ce-î? Tresar de fericire...
Îată-te acuma iară
Sfînte înger de iubire!...*

*Îată-te... Mi-aparî a gale,
Mai duioasă, mai senină...
Cum?... Așă că recitescu-ți
Slovele ce dor mi-alină!*

IOAN SCURTU.

La birt.
Mușteriu. — Puiu ăsta numără douezeci de primăveri.

Băiatul. — După ce poți șei vârsta puului?

Mușteriu. — După dinți.

Băiatul. — Dar puul n'are dinți.

Mușteriu. — Dar am eu...

Tinerul: — Căsătoria de azi e o absurditate.
Cine se căsătorește, e prost.

Domnișoara: — Și dta totuș nu ești încă căsătorit?

Artă și Patriotism.

— Conferință rostită la Ateneul din București la 6/18 Ian. 1900. —

(Fine.)

Dar o mare parte din vină cade și asupra compozitorilor și artiștilor. Aceștia compun ori ce, numai melodii românești nu, de teamă că piesele nu vor fi desfăcute; iar cântăreții noștri, pentru a complace publicului, denaturează limba, cuvintele dulci ale cântecelor noastre în loc să le pronunțe, să le accentueze după modulația lor fermecătoare — le pronunță atât de strein, încât întregul cântec își perde caracterul românesc. (Aplause.)

Unde-î geniul musical al Românilor?

Unde e acela, care să deie impulsul renașterii muzicii noastre într'o formă clasică, precum a dat Eminescu o direcție nouă în arta poeziei?

Limba românească renaște prin poeziile lui.

Farmecul sentimentelor adânci din aceste poezii, forma plastică a acestor perle, ne subjugă puternic și ne umple de o admirație sfântă pentru geniul lui Eminescu. (Aplause.)

Se pare înse că acum, un luceafăr a apărut pe orizontul elasicismului muzicii naționale.

„Poema română“ a genialului artist Enescu — se poate compara cu ori care simfonia clasică a maestrilor mari, și astfel putem avea speranța că în acest tiner artist vom avea un puternic cultivator al muzicii noastre naționale.

Muzica, de și are un domeniu atât de vast, nu poate exprima totul.

Un compozitor poate să producă în noi sentimente infinite: dor, bucurie, nostalgie, întristare, poate să reproducă cântecul păsărilor, șgomotul trăsnetului, nici odată înse culoarea fulgerului or diamantele florilor de cristal zugrăvite de crivețul ernei pe geamurile ferestrelor.

Poetul singur poate deșteptă în noi toate sentimentele.

El poate cântă, istorisi, descrie, sculptă, pictă.

Poesia deci este arta cea mai bogată în expresiuni.

În ea se pot interpreta: culori, forme, sunete și nuanțele cele mai fine ale stărilor sufletești, acele simțiri cari ne șgudue când sunt talmăcite de poeți ca Vlahuță, Coșbuc și alții.

În poezie s'a interpretat manifestările cele mai calde patriotice ale tuturor națiunilor.

Cânturile sublime de libertate, ce respiră iubire de neam și umanitate ale lui: Lessing, Lord Byron, Rousseau, Heine, Lamartine, Alfieri și alții au deslănțuit pasiunile și au aprins revoluțiile.

Poeții cei mai geniali au fost și cei mai însuflețiți patrioți și cetățeni.

La noi poeziile lui: Bolintineanu, Mureșan, Eliade, Alexandrescu, Crețan, Alexandri cari vibrează de patriotism înflăcărât, au lăsat brazde adânci în sufletul națiunii și au produs avântul puternic pentru libertate, lumină și consolidarea patriei, deștep-tând națiunea din letargia-îseculară la o nouă viață. (Aplause.)

*

Artele în biserică nu sunt de loc cultivate la noi.

Biserica noastră nu a ținut pas în cultul divin cu progresul artelor. Acestei împregiurări se poate

*

atribui și tristul fenomen că simțul religios e aproape să dispară.

Arta picturii la reprezentarea icoanelor sfinte, în loc să fi progresat — a rămas la formele ei primitive. Încât sufletul nostru nu se poate înălța la vederea sfinților schilodiți.

Cântecile bisericești și recitarea rugăciunilor au rămas în stadiul evului mediu. Apocalipsurile grecești le întunecă tot conținutul sacrosant. Și astfel, sufletul obosit de luptele vieții și sbuciumat de suferințe, nu află elevațiune și consolare la treptele altarului.

Câtă putere are arta la înălțarea sufletului, am arătat până acum, dar ne-o probează strălucit și un misionar care spunea că a convertit pe mai mulți sălbatici cu vioara decât cu dogmele.

Audind „Stabat Mater“ alui Pergalese, sau accentele sublime ale unui „Oratoriu“ de Haydn — cari te transportă — sufletul se proșterne involuntar înaintea Creatorului Atotputernic.

Cât de strîns legate sînt artele cu religia, ne-a dovedit-o și Maj. Sa regina Elisabeta prin „Evanghelia“ donată bisericii de la Curtea-de-Arges.

Fiecare pagină a acestui cap de operă pictată din Înalta Sa inspirațiune, e un cântec sublim care farmecă și înalță.

Ca să oprim biserica noastră de pe povârnișul decadentei, să introducem în ea progresele artei, să o ridicăm la nivelul cultural al timpului nostru, căci biserica este izvorul moralei și morala este piatra fundamentală a statului și a națiunii. (Aplause.)

Sub raportul bogățiilor produselor sale „Arta teatrală“ ocupă rangul întâiu, căci intrunește toate ramurile artelor frumoase: poezia, dicțiunea, muzica, pictura, sculptura. După Plutarch cuvîntul teatru vine de la theos: Dumnezeu.

Cultivarea și relevarea teatrului ar trebui să fie sprijinită de stat cu aceeași solucititudine ca și cultul religiei.

Religia este un razăm sufletesc, teatrul înse înobilează sufletul și inima omului.

Religia și una pe alta se întregesc, tot astfel patriotismul și arta sînt inseparabili ca doi frați gemeni.

Cea mai înaltă instituțiune culturală este teatrul. Nimic nu contribuie atât de mult la cultura unui popor, ca un teatru *bun*. Impresiunile primite aici sînt cu mult mai adânci decât acele primite de la catedră ori de la tribună.

Tablourile vivante ale scenei, tablourile virtuților și viciilor, urmările patimilor — ne impresionează viu.

Morala vîdută cu ochii e mai eficace decât litera mută a legilor. (Aplause.)

Teatrul este cea mai bună oglindă a vieții care ne înfățișează fidel pe *om* cu toate virtuțile și slăbiciunile caracterului seti.

Catedrala gr. c. română din Oradea-mare.

Poeții și dramaturgii au privilegiul de a se ridică peste barierele conveniențelor sociale. Prin ei învățăm a cunoaște *omul adevărat*, omul așa cum este el, care în viață e forțat de convenții de a fi *actor* și cu cât mai *siret*, cu atât mai *sigur* în rolul său.

După Petroniu „Mundus universus exercet histrioniam“. Va să zică: „Toată lumea joacă comedie“.

Teatrul ciopleșce, educă în mod crutător.

Prin gluma, ironia, satira comediei — de teama de a nu deveni ridicoli, câte slăbiciuni ale caracterului omenesc s'au îndreptat. Satira rănește mai mult orgoliul și amorul propriu, decât re-mușcarea. Ridînd și amuzînd, te desbraci de moravuri și obiceiuri ridicole. Câte prejudeții ale educației, ale dogmelor și de castă a nimicit teatrul.

Comedia a fost în toate vremurile oglinda, care ne-a reflectat moravurile generațiilor, de aceea are mare importanță pentru istoriei. Ce puțin am ști de moravurile Ro-

manilor și Grecilor fără Terențiu, Aristofan, Plaut și alții.

Iubirea de patrie și de neam, tot de pe scenă se poate mai bine inoculă în inimă.

La reprezentarea pieselor cu caractere pur naționale, la scenele din ceața vremurilor trecute, cu figurile mărețe ale gloriei străbune, la focul altarului amintirii se încăldesc inimile și se deșteaptă fibrele patriotismului, — acea patimă națională de care ar trebui să fie pîtrunsă inima fiecărui Român. (Aplause.)

Precum știința și arta, arta și religia sînt strîns

Patriotismul propășește în proporția artelor sale și arta înflorește în proporția adâncimei, temeliei sale patriotice. Deci e ușor de înțeles importanța artelor în conservarea națională.

Mișcarea artistică și literară română e chiasmă să deee vlagă, putere și vază vieții naționale — de aceea strigă Eliade în vremuri furtunoase: „Scrieți băeți ori ce, numai scrieți!” (Aplause.)

Cărțile și opurile de artă exercită asupra maselor o sugestie puternică. Curentele mari artistice și literare au influențat totdeauna dezvoltarea conștiinței naționale.

Literatura și arta națională este aceea care din tradițiile, moravurile, aspirațiunea, gloria și viața națiunii formând comorile sale — cultivă și îngrijește astfel: „*Unitatea Națională*”.

Suflet românesc trebuie dar în „Artă” și „Literatură” acești factori principali la realizarea acestui sfânt ideal.

Spiritul strein să-l eliminăm din cereurile noastre sociale și literare, căci sub influență streină, ori ce dezvoltare oscilează.

Română să fie limba, porii, moleculele, întreaga circulație puternică a sângelui, toată vibrațiunea, toate fibrele să fie curat românești (Aplause.)

Căci adevărata putere de rezistență este numai în aceea națiune al cărei sentiment, gândire, concepție și limbă e în unitate armonioasă.

De aceea să simțim, să gândim, să vorbim, să scriem românește.

Aceasta este o datorie sfântă, căci doar suntem Români:

„Românași, copii de lei,
„Pogoriți din neam de zei.

Individul se poate metamorfoasă. Poate schimba limba, sentimente și patrie.

Națiunea inse, numai pe prețul vieții sale poate schimba individualitatea sa.

Sunt legi cari ne îndatorează pe viață și moarte.

Națiunea română inse nu vrea să moară.

De o vom întreba, ne va răspunde ca Sentinela:

„Eă să per, eă? . . . Nică odată!

„Căci Român sunt în putere

„Și Român-u vezi nu pier.

(Aplause.)

NELI I. CORNEA.

Cucu.

(Legendă.)

Într'o primăvară, pe la Blagoveștenie (25 martie) când dă mugurul la fag, unul dintre finii lui Sânt-Petru cu numele Cucu, furase caii nașului său. Și cu banii prinși pe ei umblă din cărciumă în cărciumă. Și lăudăros cum eră și cum sunt de obicei hoții, ar fi voit ca toată lumea să-l cunoască.

De aceea toată ziua nu făcea alta decât să-și arate mutra prin cărciume recomandându-se la toți cântând: Cucu! ... Cucu! ...

Cucu în sus, cucu în jos, până în ziua de Sânt-Petru (29 iunie) când aflându-se într'o cărciumă, unde veni și nașul său

Sânt-Petru, însoțit de mai mulți prietini și fini, să-i „cinstescă” de ziua lui. Cucu vedându-și nașu, de rusine și frică a amuțit și mut remase; iar Sânt-Petru, drept pedeapsă, că i-a furat caii, l-a schimbat în pasere.

De-atunci Cucu, cântă numai de la Blagoveștenie și până la Sânt-Petru în fiecare an.

(Auzită de la Alecu Vladescu, primar în Vasilați, plasa Negoșei, jud. Ilfov, România.)

I. ENCESCU.

Cugetări.

Cine te iubește, te și muștră câte puțin, cine te urășce, nu te muștră de loc.

*

Cu rudeniile să bea și să mănâncă, dar să nu intri în afaceri.

*

Decorațiunile superiorilor în multe casuri înseamnă meritele inferiorilor.

*

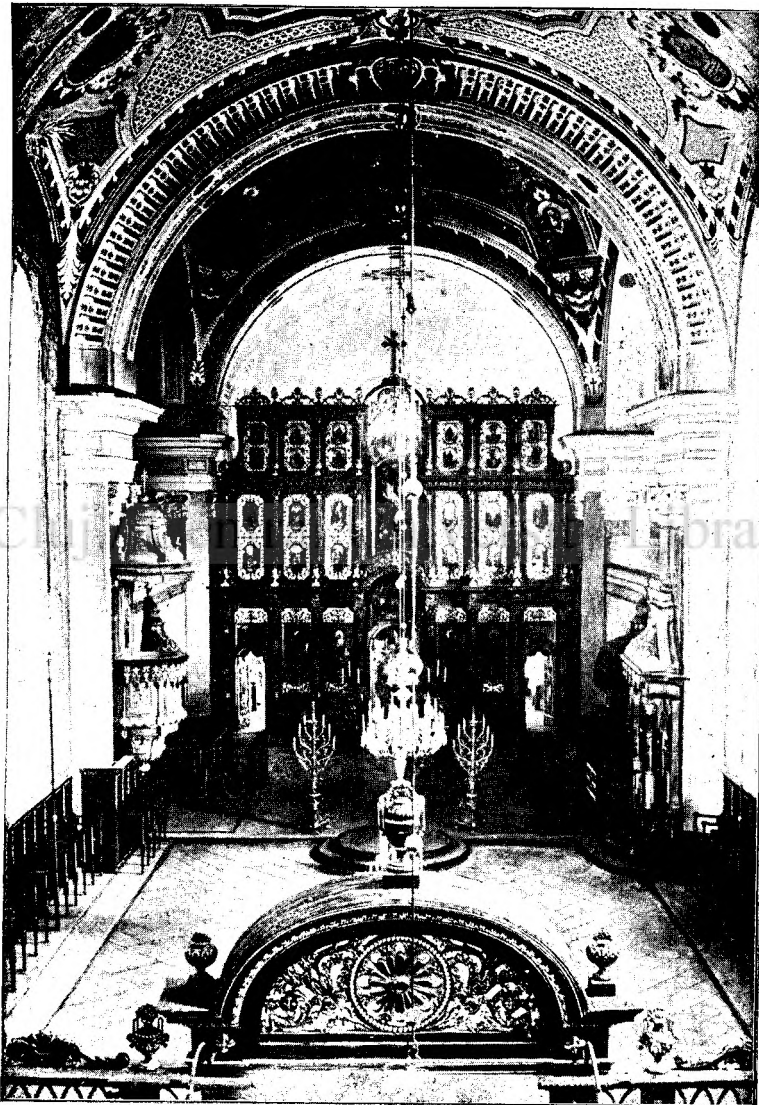
Fericirea ni se pare de multe ori așa de mică, fiind că o observăm numai de jos.

*

Viața e un fel de mâncare, pe care cei mai mulți oameni și o sărează ei înșiși.

*

În tristul trecut, etatea și durerea descoperă viitorul.

Interiorul catedralei gr. c. rom. din Oradea-mare.

Noapte....

*Lumina în sfeșnic adoarme... Stingher
În minte-mă se stinge un vis efemer...
Î-aș plânge de milă... mă-e teamă să plâng,
În gțuru-mă fantasmă din iaduri se strîng
Și 'ntind hora mare în hohot și 'n chiu...
... În colț plânge-un înger cu pěr auriiu...*

*Tic-tacul șoptește că clipa se duce...
Și căi ne'nțelese în față-mă staă cruce...
Mă-aș da viața 'ntreagă s'aud un cuvânt;
E noapte prin ceruri, pustii pe pământ.
În față-mă o umbră s'așează de-odată,
E moartea... se uită la mine 'ncruntată:*

*„În gând porți o lume și 'n suflet furtună...
Ești mic în credință și mare 'n minciună...
Te crești că ai toate și nu ai nimic...
Din culmea mării răsari un pitie,
Stăpân de pe-acuma pe ce-o să măi fle“.*

Și-un hohot răsună prin noaptea târzie...

SÂN-PETREANUL.

Schițe și amintiri din Italia.

(Urmare.)

Trec fără a descrie Bologna, cu turnurile sale înclinate, cu porticii se medievale, cu universitatea ei renumită și cea mai veche din Europa. Trec peste Florența cu Domul ei vestit, cu atâtea opere ale lui Rafael, Michel Angelo, Giotto, Varochio, Donatello și Benvenuto Cellini, cu atâtea piețe pline de monumente sculptate de dalte celebre, cu atâtea flori și palate scaldate de caprițioasele unde ale Arnului. Las și Ancona cu vechile-i zidiri, cu numele ei de cetate puternică, cu arcul se mareț, cu portu-i înflorit, fondat de grecii dorien veniți din Siracusa și apoi mărit și înfrumusetat de marele Traian, care și legă orașul cu Roma, printr'o cale meșesugită, cum șeiea el să urzească, cale, ce există și astăzi pe lângă poalele Apeninilor; — las Roma, la care ne vom întoarce ca încheiere a acestei cuvântări, și ca s'asistăm la cea mai mare serbare: Serbarea latinității noastre în lumea Apusului, și cobor în spre Neapoli, în care intru pe o noapte superbă de toamnă.

Nu am să uit, nici odată, acea seară senină de octombrie, petrecută sub caldul cer al Italiei. De la fereastra mea vedeam, între cer și mare, desfășurându-se un zăbranic străveziu, în care toată cetatea sta înfășurată. Și eră larg orizontul, frumoasă privește, superbă natura. În văzduh, ca un ochi deschis al cerului, se vedea vulcanul. Din creștetul Vesuviului, ca dintr'o gură a infernului, ieșeau limbă de foc, ce par că ar fi voit lumea să 'nvăpăzeze. Aștep-tam s'aud fierberea, clocoții, sguduiturile pământului, s'aud, în sfârșit, înfloritoare sgomote și gemete de infern, dar pace. În odae nu s'aude decât bătăile ceasornicului și-ascultând bine p'ale inimei mele, care

par' că acum tremură d'atâta depărtare, d'atâta strănătate. Arunc o gândire în spre țară și în spre ai mei și me întore în spre geam. Admir marea atât de liniștită și cerul limpede azurii și frumos pe care sclipese, până în răversat de zori. — Iată bărcile misterioase cum se leagănă și fug ușoare peste unde; iată flacări sus pe Vesuv, fum pe cer, vël albastru așternut peste golf și peste cetate. Însedar cerc eu admirabilul tablou a vi-l descrie, când nici un penel, fie el cât de măestrit și tot în stare n'ar fi să redea întocmai cum este de măreață și de fermecătoare, feerica panoramă a vestitului golf al Neapolului.

Șiruri de munți, de biserici, de vile și de castele, șiruri de lumini electrice, de catarde, de vaporete, de bărci și de faruri reflectate în apă; iar peste toate se vël licărind razele blândei lune, singurele raze ce imi sânt cunoscute aici; ele se resfrâng scaldându-se 'n mare ca și umbrele misterioase ale atâtor palate mărețe din giurul golfului.

Se șeie că vechiul regat al Neapolului, împreună cu Beneventul, avea o populație de 10.400 locuitori și eră împărțit în 12 provincii, din cari 7 erau în Sicilia; fiecare din aceste provincii, avea limba și portul lor; iată de ce și până azi, în acest oraș se vede atâta varietate de costume și o limbă, un dialect cu totul aparte ca în restul Italiei. Acest regat a avut o soartă foarte schimbătoare, el a fost mai întâi colonizat de greci, iar în anticitate Italia meridională se numia Grecia-mare. Influența culturii grecești și-a artei dezvoltate aici, încă din timpurile cele mai vechi, este dovedită din săpăturile făcute în orașele Osce, Herculanium și Pompei, acoperite de lava Vesuviului către anul 63 a. Chr. și unde s'au descoperit comori de artă și de arhitectură, cum nu există în restul Italiei. După căderea imperiului de Occident, Neapole, cădă și el în stăpânirea Ostrogoților, apoi a Lombardilor și-a împărăților din Orient cari, în luptă mereu cu Arabii, sfârși prin a-l cedă Normanzilor veniți din nordul Francei. — De la aceștia trecu la Spaniolii, în urma strălucitelor victorii ale lui Gonzalv de Cordova și sub această stăpânire, stete până la 1713. Filip al V-lea cedă Neapoli și Sicilia casei Habsburgilor, dar fiul se Carol îl reluă și îl ținu până la 1815 când fu luat de Iosif Napoleon, fratele lui Napoleon I-iu și Murat cumnatul acestuia.

Sub Francisc I-iu și Francis al II-lea, Neapoli avu o soartă foarte schimbătoare. Isbândile lui Garibaldi din 1860, deschise italienilor largă cale către Neapoli. La Gaeta, Ferdinand fu făcut prizonier, iar în ziua de 13 novembre 1861 Victor Emanuel și Garibaldi, fundatorii Italiei, ca și Cavour, intrară victorioși într'această frumoasă cetate.

În Europa nu există nici un oraș unde contrastele să fie mai mărețe și mai isbitoare ca la Neapoli, atât între locuitori, cât și în natura sa bogată și înfloritoare, în toate ano-timpurile. Vegetația il transformă într'un paradis pământesc ce atrage și încântă privirile căleătorului, care are norocul să calce peste aceste fericite tărâmurii. Malurile pietroase ale mării sânt acoperite cu ierburi și cu cactuși uriași; grădinele de flori, de pini și de ederă: muchiile de trandafir, de vii și de sapini, tăiați în formă de umbrelă. Nici o zăbrea, nici un zăplaz, nici un grilaj nu este gol, ci toate sânt înfășurate în plante urcătoare, îmbetite sus pe coperișurile caselor și al vior, ceea ce le dă un aspect frumos de mister și de

poesie. De nenumărate ori am văzut garduri vii de cactuși, de trandafiri, de bambu, de ortensii, de ficuși și de mandarinii.

La noi să fie așa ceva, le-am jumulit pe toate; gardurile vii de lemn cănese și tot le smulgem.

Pe marginea golfului de la Chiaia și până la Posilipo nu știi ce să admiri mai întâiu: cerul de un senin de cristal, golful de un albastru străveziu, vulcanul cu fumul său înălțat în nori, cactușii uriași de un verde cenușiu, cari se apropie cu fața stâncelor de val și de vremuri înegrite, trandafirii urcători răsfirați pe terase și pe balcoane, vița bogată întinsă la soare pe gratii ne mai sfârșite și urcată până pe vârful copacilor seculari, ciclamenele îmbalsamătoare, această floare târzie de toamnă, de coaloare trandafirice, ca buzele de fecioară și care brăzdează și împodobește grațios toate căile și toate câmpurile, până către primăvară, sau oamenii cari merg la muncă, ori la petrecere, cântând și îmbătându-se cu aerul curat ce le înveselește fața și le inspiră acele melodioase cântece napolitane ce, însoțite de mandolină și de șoptirea valului, te transportă și, fără voia ta, devii vesel, începi a visă a fericire, a-ți uită de chinuri și de grijuri pământești, și a strigă împreună cu densii: „Vidi Napoli poi mori“.

Bisericele, palatele, teatrele, muzeele, grădinele sunt monumentale și îmi pare rău că asupra lor nu pot stăruia aici, în acest cadru strimt. Stradele sunt largi, drepte și bine pavate cu lavă. Galeria Umberto, o minune a Europei, a costat 22.000.000; bolta ei este toată de cristal și în ea sunt cafenelele și prăvăliile cele mai frumoase. În fiecare seară defilează p'acolo mai multe mii de persoane și este un sgomot asurzitor, de oare-ce de pretutindenii s'aud muzicii, cântece și strigăte. Sub această galerie, pasagiū, este un teatru de varietăți colosal. Aici este instalată și redacția celui mai răspândit ziar „Il Mattino“ dirijată de cunoscuta scriitoare M. Serao, cu care m'am întreținut mult despre serbarea de la Roma și despre scrierile noastre.

Bisericele le-am vizitat din fugă; cea mai interesantă este catedrala S. Génaro în piața cu același nume și unde se află și statuia sf. Génaro, ridicată în memoria teribilei erupțiuni a Vesuviului din 1631; ea este făcută de Finelli.

Sf. Martino, remarcabilă prin situația ei, pe cea mai mare înălțime și cu cea mai pitorească vedere și prin vechimea ei, căci ea datează de la 1325 și e zidită de ducele Carol de Calabrus. Posilipo este partea cea mai frumoasă a orașului după Chiaia, numele său vine de la Vedius Pollion Posilipon (sans-souci, fără grije). Acolo sunt cele mai multe vile și cele mai frumoase grădini de petrecere, cari toate răsună zilnic de chioțe și de cântece de mandoline: cu Marechiaro, Solemio și I. Bersaglieri.

(Va urmă.)

SMARA.

La om nu e vițiu care să atingă cele mai extreme limite, ca avariția.

Unor politicieni, când ajung la putere, le place mai bine să facă prostii decât să nu facă nimic.

Velul care acoperă fața viitorului e țesut de mâinile misericordiei.

Doine din popor.

Doaie verde siminic,
Doamne de ce n'am murit,
Când eram copil mai mic;
Dar acum la ce să mor,
Când îmi dau fetele flori,
Și nevestele ochișori!

Din Corabia, Romanați

De-aș avea numai un dor,
Aș trăi mai pe ușor;
Dar am două doruri grele
Și nu pot trăi de ele!

Din Cebiu, Romanați.

La luncă mândră la luncă,
Să-ți tai reșchitori de furcă,
Să culegem de-o urzică,
Să creșcem puil de curcă,
De curcă și cei de rață,
Să stai cu mândruța 'n brațe,
Și s'o sărut cu dulceță!

Din Cebiu, Romanați

De trei zile beau la vin,
Și mândrele nu mai știu,
Bău azi, bău mâne,
Bău patru-zeci de zile,
Bău prețu de trei cai,
De vin nu me săturăi;
Bău prețul murgului,
Aflăi gustul vinului!

Din Corabia, Romanați.

Celui ce-a lăsat oftatul,
Iartă-i Doamne, păcatul,
Că omul dacă oftează,
Par' că se mai ușurează.
Doamne, cu al meă oftat,
Și soarele s'a 'ntunecat,
Par' că eu l-am blestemat,
De oftat ce-am oftat eu,
Pieptul me doare greu,
De oftat ce-am oftat tare,
Furca pieptului me doare.

Din Roșiori de Vede, Teleorman.

Busuioace,
Nu te-al coace,
Și sēmēntă n'ai mai face,
Că din sēmēntoara ta,
S'a năstimit dragostea!

Din com. Putinciū, Teleorman.

— De ce te-ai călugărit?
Fi-re-ar fost afurisit,
Cine te-a călugărit,
Alta 'n lume n'a găsit?

De la lăutarul Dumitru Franza —
Bucureșci.

CHRISTIAN N. ȚAPU.

ADUNAREA DIN ABRUD.

Programul festivităților

aranjate cu ocasiunea adunării generale a Societății pentru fond de teatru român, ce se va ține în Abrud duminică la 9/22 iulie a. c. și zilele următoare.

I. Sâmbătă, în 8/21 iulie.

1. Primirea oaspetilor în Zlatna, întimpinarea în Bucium-Cerb și încvartirarea lor.
2. Seara la orele 7 : întrunire de cunoștință în grădina publică la „Erdős”.

II. Duminică, în 9 22 iulie.

1. Participare la serviciul divin în biserica gr. or. română din loc la orele 8¹/₂.
2. După biserică la orele 10¹/₂.

Ședința I.

a adunării generale a „Societății pentru fond de teatru român,” în biserica gr. or., după programul publicat de comitetul acestei Societăți.

3. La orele 1¹/₂ după amiază:

„B a n c h e t”

în sala otelului „Detunata”. — Biletele pentru banchet à 5 cor. se pot cumpăra în prăvălia dlui Samuil David negustor în piață.

4. La orele 4 p. m. : „Petrecere populară” în grădina publică la „Ince”.

Prețul intrării : de familie 2 coroane, și de persoană 1 coroană. Solvirile se fac la cassă.

III. Lună, în 10 23 iulie.

1. La orele 9 a. m. Parastas pentru memoria membrilor răposați ai „Societății”, în biserica gr. or. română din loc.
2. La orele 10 a. m. după serviciul divin :

Ședința a II-a.

a adunării generale a „Societății pentru fond de teatru român.”

3. La orele 8 seara precis :

„Serată teatrală cu dans.”

în sala otelului „Detunata”.

a, Prolog, de Iosif Vulcan.

b, „Treți pālării de damă”,

comedie în trei acte, localisată de dl Emil de Făgure.

Persoanele :

Tache Oteleanu, rentier . . .	dl Aurel Oprea ;
Aglaia, nevasta lui . . .	dșoara Virginia Pușcariu ;
Tiberiu Ghuilea, căpitan	
în retragere	dl Emanuil Barabaș ;
Zoe, nevasta lui,	dșoara Otilia Pușcariu ;
Nae Tololoi, moșier, . . .	dl George Țințariu ;
Tarsița, nevasta lui, . . .	dșoara Elena Adamoviciu ;
Sevastița, fata lor,	„ Florentina Șulutiș ;
Gogu Gogulea, student în	
drept,	dl Vasilie Stan ;

Elena Fulger, tineră ved.	dșoara Victoria Pușcariu ;
Iulișca, servitoare la dna	„ Octavia Stoica ;
Un comisar	dl Rancea ;
Un curier telegrafo-postal	„ Ioan Iancu ;
Doi birjari,	* * * *

După teatru dans.

Prețurile de intrare pentru teatru și dans : Seau-nele de lângă prosceniu, de persoană 3 coroane. Locul I. de persoană 2 coroane. Locul II. de persoană 1 coroană 60 fileri. Parterre 1 coroană.

Bilete se află la prăvălia Sam. David în piață și seara la cassă.

Pentru ori și ce informațiuni, privitoare la petrecere și teatru, a se adresă dlui dr. Alexandru Borșia, medic cercual (președintele secției.)

IV. Marți în 11/24 iulie.

La orele 6 dimineața : Escursiune la stânce „Detunata”. Plecarea se va face din Abrud.

V. Miercuri în 12/24 iulie și în zilele următoare, arătându-se dorința, se fac excursiuni :

1. La minele de la Roșia-Montană. Însinuările se fac la parochul gr. cat. din Roșia-Mont. Ioan Maior.

2. Escursiune la Vidra, la Cataractă, la Dealul melcilor antidiluvian și la casa lui Iancu, apoi la Albac și la casa lui Horia. În fine

3. La Ghietașul de la Scărișoara.

Pentru informațiuni a se adresă parochului gr. or. din Abrudsat Iosif Gomboș.

Însinuările pentru trăsuri de la Zlatna la Abrud, pentru încvartirare și pentru participare la banchet se fac la dl dr. Laurențiu Pop avocat.

Binevoitorii participanți sunt îndeosebi rugați a face însinuările acestea cel mult până în 18 iulie st. n., fiind că la cas contrar vor întimpină greutăți cu acuirarea trásurilor, respective participarea la banchet.

Spre orientare : se avisează on. public, că mai acomodat este a se face călătoria de la Alba-Iulia la Zlatna cu trenul de la orele 10 a. m. și că prețul unei trásuri tour și retour din Zlatna la Abrud e 24 coroane. În fiecare trásură pot avea loc 4 persoane.

Biroul de informațiuni se află permanent în localul Casinei române din loc în amândouă zilele.

Abrud, 6 iulie st. n. 1900.

COMITETUL ARANGIATOR.

*

O scrisoare primită în ultimele momente d'a pune foaia noastră sub presă, de la un membru al comitetului aranjător central, ne anunță, că comitetul în ședința sa plenară ținută la 9 l. c. a făcut următoarele schimbări în programa reprodușă mai sus :

1. De oarece excursiunea la „Detunata” după natura ei se poate privi drept o petrecere populară grandioasă, — petrecerea populară anunțată pe ziua primă (9/22 iulie) după banchet în grădina publică nu se va ține. În locul ei se va da un concert cu artiste noastre române : dșoarele *Adelina Piso, Valeria Pop* și *Virginia Gal*, dimpreună cu compozitorul român dl *G. Șorban*, eventual și cu alte puteri artistice, cari se vor putea angaja. După concert va fi dans.

2. În ziua a doua a adunării, la 23 iulie n., la orele 9, parastasul pentru memoria membrilor răposați ai Societății pentru fond de teatru român nu

în biserica gr. or. română se va serbă, ci în cea gr. cat. română din Abrud.

3. După producțiunea teatrală din seara a doua a adunării nu va fi dans. Petrecerea cu dans s'a pus din ziua a doua în cea dintâi, din considerația, că în ziua a treia (marți la 24 iulie) având să se facă excursiunea la Detunata dimineața la 6, după o noapte de bal, care eventual va ținea până dimineața, aceea nu s'ar fi putut esecută la timpul fixat.

Toate aceste hotărâri contribuiesc a face cât mai multe plăceri acelor care vor lua parte la festivități. Ele arată, că confrății noștri din Munții Apusenii cu câtă bucurie, dragoste și însuflețire primesc între ei pe aceia, cari se duc acolo cu steagul culturii naționale.

În fața ospitalității calde și entusiaste, care oferă privilegiu atât de bun spre a vedea romanticele și istoricele locuri din cea mai frumoasă parte a Transilvaniei, cine nu s'ar duce cu plăcere să ia parte la aceasta adunare culturală, să contribuie la realizarea scopului Societății, înființarea teatrului românesc, menit să ne fie cea mai înaltă instituțiune culturală națională!

— La Abrud, Români! — aceasta să ne fie deci devisa în zilele ce urmează și toți câți putem, să ne luăm drumul spre acest centru al Munților Apusenii, ca să probăm și de asta-dată că suntem un element de cultură.

Și toți aceia cari nu ar putea veni, să-și trimită acolo obolul, căci numai cu concursul tuturor se poate întrupa idea atât de salutară ce urmărește Societatea care-și ține adunarea generală.

La Abrud, Români!

*

Tocmai când scrieam aceste rânduri, primiram din Abrud o depeșă care ne vestește cu bucurie, că *la concert va cânta și corul dlui George Dima*. O mai mare atracțiune nici că se putea întipui: primul nostru cor vocal, cub conducerea măestrului Dima! Un adevărat deliciu. Felicităm comitetul aranjator care a putut face o acvișiție atât de escelentă. Respectele noastre corului vocal, în frunte cu distinsul său conducător, care își pricepe atât de sublim misiunea, vinind din depărtare așa de mare a-și îndeplini apostolatul.

Concertul din Abrud, în care dimpreună cu tinerele noastre talente artistice, cari ș-au făcut studiile în conservator, va cânta și corul dlui Dima, are să fie un adevărat eveniment artistic în progresul nostru musical.

A p e l.

Din incidentul adunării generale a Societății pentru fond de teatru român, care se va ținea în 22 iulie an. c. st. n. la Abrud, subscriși, spre a putea da expresiune deamnă de importanța cauzei și bucuriei, de care trebuie să fie pătuns tot Românul, vădând conducătorii flamurei, pe care stă scris: cultura națională română, sosiți la poala Munților Apusenii: cu stima și încrederea isvorită din iubire frățească apelăm la toți frații Români din aceste părți istorice și romantice, ca cu dragoste să se înroleze sub această flamură, după stare, înscriindu-se de membri.

Mai fiind cunoscut, că puterea unui popor se manifestă în conștiința națională, — vom dovedi nu-

mai putere de viață — când vom îndeplini o datorință sfântă și ca Români vom saluta cu iubire sinceră pe membrii comitetului Societății din estiu, sosiți în 21 iulie la amiază cu trenul la Zlatna.

Veniți deci cu dragoste să-întimpinăm. Veniți cu acea ocaziune, având în vedere aspirațiunile naționale și recerintele timpului, să ne grupăm în giurul flamurei culturii naționale române. Veniți cu încredere în noi și prin puterile noastre să o arborăm pe piscul munților, din al căror sin au eșit atâți eroi naționali.

Veniți cu toții ca la vederea ei prin acțiune comună potențată să conlucrăm spre realizarea dorinței pie și juste, de a auđi într'un viitor cât mai apropiat de pe scenă și actori români, perorându-se gloria străbună și faptele mari demne de imitat ale bărbaților devotați cu trup cu suflet cauzelor naționale române, deja decedați și așa a plantă și desvoltă zelul dorit în toate părțile patriei iubite, pentru prosperarea culturală a poporului nostru.

Zlatna 8 iulie st. n. 1900.

Iuliu M. Montani.

protopop.

Emanuel Beșu,

paroch ort. român.

NB. Cari voese a participa la banchetul din acea zi la 1 oră p. m. dat în onoarea comitetului în pavilionul de la ospătaria opidană din Zlatna, până în 20 iulie seara să se însinue la ospătatarul D. Iuliu Pop.

A v i s.

Spre a ne putea orienta cu privire la încvartirarea oaspeților și acuirarea trăsurilor de trebuință, precum și pentru orientarea otelierului concredut cu servirea banchetului, rugăm pe toți cei ce vor participa la adunarea Societății pentru fondul de teatru român, ce se va ținea în zilele de 22 și 23 iulie an. c., să binevoiască a se însinua la adresa subscrișului dr. Laurențiu Pop, avocat în Abrud, cel mult până în 18 l. c., anunțându-ne totodată, dacă dorese a lua parte și la banchet.

Este în interesul onorațiilor oaspeți, ca să se însinue la timp, ca să nu fie expuși neplăcerii de a nu afla trăsuri la îndemână și să nu întimpine greutăți la încvartirare și la participarea la banchet.

Abrud, 6 iulie, 1900.

Dr. Laurențiu Pop,
președ. com. de încvartirare

Petru Macaveiu,
secret. com. de încvart.

Catedrala din Oradea-mare.

— La ilustrațiile din nr. acesta. —

Biserica catedrală gr. c. română din Oradea-mare este una din cele mai frumoase biserici românești câte avem în țară.

Începutul întemeierii sale datează din timpurile când s'a înființat (1777) episcopia gr. cat. română de Oradea-mare. Credincioșii de atunci au cumpărat, pentru loc de biserică catedrală, trei intravilane, în locul cel mai frumos al orașului, în piața cea mică, numită St. Ladislău. Piatra fundamentală s'a pus sub episcopul Ignatîu Darabanth (1788—1805), care căpătase de la guvern spre scopul acesta 16.955 fl. Murind înainte d'a se putea termina, lăsă următorului său 34.000 fl. ca să continue zidirea. Sub

episcopul Samuil (1806—1839) Vulcan s'a terminat; presbiteriul s'a și pictat, icoana reprezintă pe Dumnezeu Tatăl, cu subinscripțiunea: „Cerul este mie scaun și pământul rađem picioarelor mele“; în cele patru colțuri cei patru evangheliști. Biserica s'a dedicat sfântului Nicolae de la Miria Liciei. Turnul, cu orologiu și cu balcon de fer giur-impregiur, de unde se ofere o priveliște asupra orașului, zidit încă pe timpul lui Darabanth, la 19 iunie 1836 a ars. Episcopul Vulcan privia cu lacrimi în ochi, din fereasta reședinței sale, cum mistuește focul casa lui Dumnezeu. El a restaurat stricăciunea, făcând și clopote noue, dintre cari cel mai mare și astăzi poartă numele său. N'a mai putut să ridice din nou și turnul, căci a murit. (1839.) Și așa a ramas turnul ciunt, până la episcopul Iosif Papp-Szilágyi (1863—1873) care l-a rennoit în 1870 pe spesele sale, cu auritură splendidă. Actualul episcop, Esc. Sa Mihail Pavel, după ce a renovat biserica din afară, a pictat-o la 1892 din lăuntru toată cu spesele sale, cheltuind spre secolul acesta peste 30.000 fl.

A doua ilustrație a noastră, reprezintă interiorul bisericii astfel renovate. În vima (altar) se reprezintă cerul azur cu stele aurite, unde a tot-știința dumnezeiască prin *ochiul* se indică. În presbiter (cupola) e pictată Sf. Treime încungiuată de corurile îngerești; iar în cele patru colțuri sunt cei patru evangheliști. Aici se află două coruri, dedesupt cu cele două strane cantonale și cu 12 stăle pentru canonicii actuali și onorari. În partea de miazăzi e șcaunul episcopesc, în fața căruia se naltă amvonul. În naia bisericii (biserica bărbaților) o icoană înfățișează pe Isus Christos între prunci și cele 8 fericiri. În biserica femeilor, icoana cea mare ne arată pe Preacurata Vergură ca patrona clerului și a poporului; iar pe părilele turnului, d'asupra corului, prin figuri alegorice vedem virtuțile: credința, speranța și iubirea.

LITERATURĂ.

Călătoriile patriarhului Macarie de Antiochia în Țările Române (1653—1658.) Acesta e titlul unei tese de licență în istorie la facultatea de litere și filosofie din București, prezentată de dșoara Emilia Cioran, care ș-a tipărit lucrarea, în parte, cu ajutorul fundațiunii universitare Carol I într'un volum frumos. Patriarhul Macarie al Antiochiei călătorind în Rusia, la începutul jumătății a doua a veacului al 17-lea, a trecut prin țările române, oprindu-se atât la ducere cât și la întoarcere. Archidiaconul său Paul de Alep, care l-a însoțit în aceasta călătorie, a descris-o în limba arapă. F. C. Belfour, membru al comitetului de traduceri orientale din Londra a tradus și publicat aceasta călătorie în limba engleză. Prima călătorie a apărut și în românește în „Archiva istorică“ a dlui B. P. Hașdău; a doua înse nu. Dșoara Cioran a tradus acum și partea aceasta, făcând un bun serviciu istoriografiei române.

O lecțiune de geografie asupra Banatului. Tinerul profesor din București, dl V. V. Maniū, fiul academicianului Vasile Maniu, care este originar din Banat, a seos la lumină în București o broșură cu titlul pus în fruntea acestor rânduri. În prefață autorul ne spune că scopul său a fost a da în resumat

date și noțiuni, cari pot servi drept călăuză în studiarea unei regiuni, care are o deosebită importanță. Ne pare bine, că dincolo încep să se ocupe și de studiarea și cunoașterea noastră.

Almanachul peotului român. Dl Cornel Dărăbant, preot în Tiream (Mező-Terem comit. Sătmar) anunță că va scoate la lumină începând cu anul viitor un călindar intitulat: „Almanachul peotului român“, care afară de partea calendaristică, economică, va avea un conținut variat, întocmit trebuințelor unui preot român. Inse, fiind că edarea unei cărți, mai ales române, „umblă cu enorme spese“, roaga pe preoți să binevoiască „a se insinua“ prin o cartă postală. Ne bucurăm, că și în părțile sătmărene prind unii condeiul să serie românește; am dorii inse ca înainte d'a se publică atari lucrări, ele să treacă prin o revisiune radicală în ceea ce privește limba.

Un nou ziar românesc în Bucovina. La 1 iulie n. a apărut la Cernăuți un nou ziar politic, intitulat „Timpul“, care este organul acelora cari au făcut pactul cu guvernătorul br. Bourguignon și se numește „ziar național-român“. Ca editor și redactor responsabil este numit: Teodor Androni. Ca colaboratori s'au anunțat dnii: Mareș, I. Lupul, br. G. Vasileo, br. N. Mustatza, arch. M. Călinescu, arch. E. Ciuntuleac, prof. dr. I. Voleinschi, br. E. Hormuzachi, Mod. cav. de Grigorcea, cons. At. Pridie, prof. Lazar Vicol, adv. dr. M. Lupu, cons. dr. F. Lupu, prof. Leonida Bodnareșcu. Din aceștia dnii cons. At. Pridie, dr. F. Lupu, prof. L. Vicol au declarat în nr. al 3-lea că nu sunt nici colaboratori, nici cooperatori. Noul ziar apare de trei pe săptămână.

MUSICĂ.

Concert în Brașov. Reuniunea română de gimnastică și cântări din Brașov a dat joi, la Sănpetru, cu ocaziunea serbării jubileului de 50 ani al gimnasiunii româneșce de acolo, un concert, în sala Redutei, cu programul acesta: 1. „O uvertură jubilară“ de C. M. de Weber. 2. „Treii cântece“ pentru cor mixt (a capella) de G. Dima: a, „Păstorul“, b, „La mijloc de codru des“, c, „Dor de călătorie“. 3. „Cioabanul din munți“ cântec pentru o voce de sopran și orchestră, de F. Schubert. 4. „Fiica lui Iefta“, poemă pentru soli, cor mixt și orchestră de A. Jensen. 5. „Două cântece“ pentru o voce de alt și orchestră de G. Dima: a, „Somnuroase păsărele“, b, „Cântecul păstorului“. 6. „Hora“, piesă de concert pentru cor mixt și orchestră de G. Dima.

Concert la Orăștie. Pe mercuri la 11 iulie s'a anunțat la Orăștie un concert în sala otelului „Transilvania“ de cătră dșoarele: Valeria Pop, cântăreață, absolventă a conservatorului din Budapesta, — Adelinea Piso, violinistă, absolventă a conservatorului din Viena, — cu concursul dlui G. Șorban, pianist, elev al conservatorului din Viena. După concert petrecere cu dans.

Reuniunea română de cântări și musică din Lugoș a anunțat pentru joi, în 29 iunie (12 iulie n.), eventual pentru sâmbătă, în 1/14 iulie, concert popular, împreunat cu petrecere și dans. Venitul curat este destinat pentru fondul „Reuniunii române de cântări și musică din Lugoș“. Programa: G. Musicescu: „Copii ai patriei iubite“ (cor mixt); I. Vidu:

„Cântec de primăvară“ (cor pentru trei voci fem.); C. Dimitrescu: „La mijloc de codru des“ (cor de bărb.); I. Costescu: „Revederea patriei“ (pentru trei voci fem.); C. Dimitrescu: „La o rândunică“ (cor de bărb.); I. Vidu: „Sus băieți“ (pentru trei voci fem.); B. Janko: „Haj“ (cor de bărb.); A. Adam: „Junimea parisiacă“ (cor mixt).

Concert în Turda. Meseriașii români din Turda vor da în 22 I. e. concert în sala din Hotel Central. Program. 1. Cuvânt de deschidere. 2. „Treți Doamne și toți trei“ de G. Coșbuc decl. de Stefan Felezeu. 3. „Noaptea“ cor de bărb. 4. „Numai una“ de G. Coșbuc, declamată de Ioan Nicora. 5. „Uite mamă colo 'n sat“ cor bărbătesc. 6. „Pinteni țiganului“ de Cădea, decl. de Teodor Lupu. 7. „Doina“ solo ** 8. „Ce vînat mîncă-i-a-ș ochii“ anecdotă de Cădea, decl. de Mihailă Cosma. 9. „Rugămintea din urmă“ decl. de V. Săndean, stud. 10. „Vîntătorul“ cor de bărb. În pauză Călușerul și Bătuta.

Compoziție musicală românească la Lipsca. „România Musicală“ din București serie, că la concertele conservatorului din Lipsca s'a pus în repetiție o Suită pentru orchestră (Aubade, Aven, Gaudiolo și Danse enfantine), compusă de tinerul Andrei Borgovan, fiul dlui prof. Borgovan din București, unde tinerul artist a urmat cursurile mestrului Ștefănescu. Compoziția cea mai nouă a tinerului debutant se caracterizează printr'o vigoare românească, prin delicatețea franceză și prin logică nemțească.

Turneul „Armoniei“ prin orașele din Bucovina. Aflăm din „Timpul“ de la Cernăuți, că comitetul societății „Armonia“ de acolo vooșee să facă pe la finea lui iulie un turneu artistic prin mai multe orașe din Bucovina. Primul concert se va da în orașul Siret, apoi la Rădăuți, Solca, Gura Humorului, Câmpulung și Vatra-Dornei.

PICTURĂ.

Portretul lui Ciprian Porumbescu. Dl Leonida Bodnărescu, cassarul societății musicale „Armonia“ din Cernăuți, a cumpărat — precum aflăm din „Timpul“ de acolo — de la moștenitorii reșatului pictor român Mihai Pop din Brașov portretul foarte bine nimerit al neuitatului componist Ciprian Porumbescu, pictat după natură. Portretul se va așeza în localul de cântare al societății Armonia.

Expoziția școlii de pictură a dșoarei Vlad. În nr. 25 al revistei noastre, luarăm notiță după „Tribuna“ despre expoziția din Sibiiu a elevelor pictorei dșoara Vlad. Acum, relativ la această expoziție, mai cetim în aceleași ziar următoarele: „În total au fost expuse peste 60 tablouri lucrate în oleu în colorii goaș, apoi aquarel și desene și lucrări în piele — toate lucrate de domnișoarele: Hortensia și Minerva Cosma, Zina, Geni și Rica Moga, Cornelia Decian, Hortensia Penciu și Clelia Piso. Dintre lucrările expuse remarcăm: I. Un consol cu dulap lucrat cu multă îndemănare de dșoara Zina Moga II. Un prea frumos tablou idyllic (Stilleben) lucrat liber de dșoara Hortensia Cosma. Dintre lucrările în piele remarcăm „o mapă de scris“ expusă de dșoara Minerva Cosma, apoi câte un scaun, expuse de dșoarele Geni Moga și Clelia Piso. Amintim cu deosebită plăcere că dintre exponente dșoarele Decian,

Penciu și Piso au început lucrările de pictură în școala dșoarei Vlad. Dșoarele Moga și Cosma au mai avut lecții de pictură, dar cu toate acestea în școala dșoarei Vlad au făcut cele mai mari progrese. Apreciând pe deplin forța artistică a dșoarei Vlad, suntem convinși, că — avînd spriginul ce-l merită — în curînd ne va prezenta o frumoasă cunună de eleve destoinic instruate și împrietenite cu farmecile ce stăpînesc arta picturii.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Iubileul gimnasiului gr. or. român din Brașov a început luni la 9 iulie. Doue zile s'a ținut expoziția școlară de diferite obiecte, în deosebi ale museumului. Mercuri s'a serbat în biserica Sf. Nicolae paras-tas festiv, pentru toți binefăcătorii și profesorii școlilor medii reșoși, de cătră toți parochii și diaconii parochiilor proprietare a școlilor, cu care ocaziune dl profesor dr. Iosif Blaga a ținut un discurs comemorativ. Apoi studenții, în trei grupe, sub conducerea a câte trei profesori, s'au dus la morminți, unde au înecunat mormințile binefăcătorilor și profesoriilor reșoși, aici profesorii Socaci și I. C. Panțu au rostit cuvîntări. Mercuri seara a urmat conducutul cu torțe și musică, cu care ocaziune a cântat corul sub conducerea dlui G. Dima. Joi culmea serbărilor, festivitatea școlară în sala festivă, după programa pe care o publicarăm în nr. trecut; apoi masă comună în pavilionul cel mare al casei de tir; sara concertul Reuniunii române de gimnastică și cântări în sala redutei, cu programa pe care o publicăm mai sus.

De la universitatea din Cernăuți. Dl *Dragoș Bumbac* a fost promovat la 27 iunie n. doctor în științele juridice. — *Rector al universității* trebuie să se aleagă pentru anul viitor din facultatea teologică; înse profesorii de la facultatea juridică dând mîna cu cei de la filosofie, au ales prin majorisare pe dr. Hauke, din facultatea juridică, pentru cuvîntul că în anul viitor va fi jubileul de 25 ani al universității, a cărei limbă de propunere este cea germană, deci se cade ca și rectorul să fie german. Candidatul facultății teologice a fost prof. dr. Voiuțchi. — *La facultatea teologică* se propun doue studii în limba germană și anume: istoria bisericească și dreptul canonic.

Nou inginer român. Dl *Stan Vidrighin* din Reșinari a făcut la politehnicul din Budapesta cel din urmă rigoros pentru obținerea diplomei de inginer.

Școala superioară gr. or. română de fete din Arad a fost cercetată în anul școlar 1899/1900 de 60 de eleve; din acestea au fost eleve interne 35, externe 25. Elevele au posibilitatea de a ascultă și cursurile preparandiale și a se evalifica — la dorință — pentru cariera de învățătoare. La finea anului acestuia au făcut examen de pe cursul I pedagogic 10, de pe al doilea 8, de pe al treilea 8, și de pe al patrulea 9 eleve; aceste din urmă au depus cu succes și examenul de evalificațiune învățătoarească, cu excepția unei eleve, avisată la repețirea examenului din un obiect.

Reuniunea învățătorilor români selăgeni se va întruni în adunare generală în Căvaș (Er-Kávás) la 22 iulie n. sub presidiul Rds. D. vicar Alimpiu Barbolovici, secretar Alexiu Fedorca.

C E E N O U .

Hymen. *Dl Ilie Măneacă*, absolvent de teologie al arhidiecesei Sibiiu, se va cunună cu dsoara Elena Ghimbașan la 15 iulie în Făgăraș. — *Dl Eusebie Procopovici*, absolvent de teologie din Cernăuți, s'a cununat la 12 iulie în biserica catedrală cu dsoara Flora Tabacar.

Noi advocați români. *Dl dr. Ioan Cherecheș*, tinerul avocat român, ș-a deschis cancelăria în Deș. — *Dl dr. Liviu Micșă*, făcând la Mureș-Oșorhei censura de avocat, ș-a deschis cancelăria în Deș.

Reuniunea femeilor române selăgene își va ținea adunarea generală în comuna Sig la 2 august n. e. cu următorul program: 1. Deschiderea adunării. 2. Raport despre activitatea anuală a comitetului reuniunii. 3. Raportul despre statul averii reuniunii. 4. Esmiterea comisiunilor pentru censurarea rapoartelor, conserierea membrilor noi, încassarea taxelor și referadele lor. 5. Achitarea comitetului actual și alegerea de comitet nou al reuniunii. 6. Propuneri diverse. 7. Eventuale disertațiuni previe înșinate la presidiu. 8. Desemnarea locului adunării generale viitoare. 9. Închiderea adunării. Rugăm cu tot respectul atât pe stimatele doamne membre și membri onorari, fundatori, ordinari și ajutători, cât și pe toți părțitorii culturii femeii române, să binevoiască a lua parte la acea adunare, proptind cauza sublimă a regenerării culturale a femeii române. Șimleul Silvaniei, la 3 iulie n. 1900. Maria Cosma n. Dragoș m. p., presidentă. Aug. Vicaș, act.

Jubileul Urechii. Cu ocaziunea jubileului de 50 ani al carierei de scriitor a dlui V. A. Urechii, dl Ignatie Mircea, licențiat în drept, președintele reuniunii „Frăția” a Românilor din Cața aflători în București, a luat inițiativa d'a oferii distinsului scriitor și profesor un album cu portretul său, iscălit de toți Români buni. Albumul e gata, iscălit, poetul Coșbuc i-a făcut o dedicație în versuri și se va predă zilele aceste.

Despărțământul Blaș al Asociațiunii a înființat 11 bibliotecă populare, fiecare cu câte 40—50 de cărți potrivite poporului țeran. Cărțile se citesc mult, mai ales iarna. Despărțământul a tipărit 500 de exemplare din lucrarea dlui Ioan F. Negruțiu „Despre grădinele de legumi” și a împărțit-o gratuit poporului știutor de carte din părțile acele. *Dl dr. Augustin Bunea* canonic, până acuma membru ordinar, s'a făcut membru fondator; iar canonicul *dl dr. Vasile Hossu*, membru pe viață. Din cele 20% ale taxelor de membri, s'au cumpărat și legat câte 25 de exemplare din „Resboiul pentru neatarnare” și „Povestea unei coroane de oțel” de G. Coșbuc, pentru bibliotecile populare.

Despărțământul Seliște al Asociațiunii s'a întrunit în adunare generală la Orlat în 12 iulie sub presidiul dlui dr. N. Calefariu directorul despărțământului, secretar *dl Const. Hertja*.

Despărțământul Torac al Asociațiunii s'a întrunit în adunare generală în Toracul-mic la 4/17 iunie sub presidiul dlui director Paul Miulescu protopresbiter, pe care l-a salutat preotul Vincentiū Petrovici. S'au înșris 8 membri ordinari și mai mulți ajutători. Noul comitet s'a compus astfel: director preotul Vincentiū Petrovici, membri George Lupșa, Petru Cira, Iosif Secoșan și Valeriu Ghilazan.

Reuniunea sodalilor români din Sibiiu, sub conducerea dlui președinte Victor Tordășianu, face progrese frumoase. În adunarea sa generală din urmă, Reuniunea a luat hotărîrea să publice raportul său în formă de Anuar. În Pr. Ssa arhiepiscopul și mitropolitul Ioan Mețianu a fost proclamat patron al Reuniunii, iar *dl Constantin Stezar* membru de onoare. S'a decis să se facă o colecță à 10 cr. pentru clădirea unui local propriu cu o hală de vânzare. S'a mai hotărît ca încă de acuma să se aleagă un comitet de dame, care să adune bani și vestiminte spre a se împărți săracilor la Crăciun.

Petrecere poporală pe Câmpul-Pânei. Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedorii avea să aranjeze joia la Sân-Petru, 12 iulie, o petrecere poporală, Nedee, pe Câmpul-Pânei, între comunele Șibot și Balomir, la locul numit „Poșta vechie”. Petrecerea, de cumva în adevăr s'a ținut, căci odată s'a mai amănat, a trebuit să fie foarte interesantă, având să ia parte țeranii și țerancele din comunele: Balomir, Șibot, Vinerea, Cugir, Romos, Romoșel, Vaidei etc. delectând publicul prin jocuri și cântări naționale sub conducerea învățătorilor din acele comune. Venitul curat s'a destinat în folosul fondului Reuniunii.

Petreceri de vară. *La Csáki-Gorbó* inteligența română de acolo și din giur va aranjă la 29 iulie n. petrecere de vară în grădina școalei confessionale gr. cat., în folosul zidirei bisericei. — *La Vasas-Sântioana* se va aranjă la 22 iulie n. petrecere de vară în folosul bisericei gr. cat., în arena grădinei parohiale. — *La Alba-Iulia* credincioșii bisericei gr. or. au aranjat la 8 iulie n. petrecere cu dans în casele parohiale, sfințite în ziua aceea. — *La Teiuș* inteligența română de acolo și din giur aranjează la 15 iulie n. petrecere de vară în pavilionul de la otelul „Leul”. — *La Er-Cavaș* în Sălagiu comitetul parohial va aranjă la 22 iulie n., cu prilejul adunării generale a Reuniunii învățătorilor români selăgeni, petrecere cu dans în folosul școalei gr. cat. din Cavaș.

O nouă societate comercială. În Prilipeț (Caras-Severin) se înființează o societate comercială pe acții sub firma „Prilipeceana”. Adunarea constituantă e convocată pe 29 iulie n. în Prilipeț.

† **Nicolae Krețulescu**, cel mai bătrân membru al Academiei Române, fost ministru în țară și reprezentant în străinătate, un bărbat care ș-a petrecut viața în serviciul țării și ș-a făcut un nume cinstit, s'a stins luni la 9 iulie n. la moșia sa Leordeni, în mijlocul familiei sale, în etate de 88 ani. Remășițele-î mortuare s'au adus joia la București, unde se înmormentează astăzi sâmbătă la 1/14 iulie. Academia Română a arborat drapel negru.

Au mai murit: *Petru cav. de Ioanette*, fost protopretor cercual în Câmpeni, la 8 iulie n. în etate de 89 ani și s'a înmormentat la 11 l. e. în cimiterul gr. cat., jelit de soția Ana n. Gomboș, de strănepoțiu: Tuliț, Aurel, Daniil, Petru, Ioan și Lisaveta Ioanette; — *Ana Lemeni n. Marincaș*, soția părintelui A. P. Lemeni, preot gr. or. în Măcieșul-lung, la 1 iulie, în etate de 33 ani; — *Eleonora Popovici n. Mandășevschi*, soția dlui Constantin Popovici, profesor la universitatea din Cernăuți, la 5 iulie n., în Cernăuți; — *Hortensia Popovici*, fiica dlui profesor Const. Popovici din Cernăuți, în aceeași cu mamăsa, la 5 iulie, în München, în etate de 21 ani.